

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Haridus- ja teadusminister
määrus
terviktekst
01.09.2019
Hetkel kehtiv
RT I, 26.06.2019, 5

Teaduskollektsioonidele esitatavad nõuded ning teaduskollektsioonide finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ja finantseerimise otsustamise tingimused ja kord

Vastu võetud 01.04.2011 nr 11
[RT I, 06.04.2011, 5](#)
jõustumine 09.04.2011

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
26.11.2012	RT I, 28.11.2012, 19	01.12.2012
19.06.2019	RT I, 26.06.2019, 4	01.09.2019

Määrus kehtestatakse „Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse” § 14 lõike 4 punkti 3 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse teaduskollektsioonidele esitatavad nõuded ning teaduskollektsioonide finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ja finantseerimise otsustamise tingimused ja kord.

§ 2. Finantseerimine

Teaduskollektsioone finantseeritakse riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu.

2. peatükk Teaduskollektsioonidele esitatavad nõuded

§ 3. Mõisted

(1) Käesolevas määruses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) teaduskollektsioon – püsivat teaduslikku väärtust omav ja peamiselt teadustegevuse eesmärgil kasutatav süstematiseeritud, säiliku tasandil kataloogitud või säilikuna dokumenteeritud artefaktide või looduslike objektide ning infokandjate kogu, mille määruse nõuete kohase säilimise, arendamise ja teadustöökätesaadavuse tagab kollektiiooni haldav teadus- ja arendusasutus (edaspidi *asutus*);
- 2) humanitaarteaduslik kollektiioon – vallaskultuuripärandi hulka kuuluvad inimese poolt loodud artefaktid (dokumendipärand, teavikud, esemed jne) või inimese tegevuse tulemusel tekkinud objektid (arheoloogiamälestised), mis omavad teaduslikku, kultuurilist, rahvuslikku vms väärtust, on püsisäilitatavad ja kasutatavad teaduslikuks uurimistööks nii praegu kui ka kaugemas tulevikus, nii säilitustingimustele vastavas säilituspaigas kui ka piiratud ulatuses rahvusvahelise laenutuse ja vahetuse teel. Enamasti on kollektiioon võimalikult terviklik, süstematiseeritud ja dokumenteeritud;
- 3) loodusteaduslik kollektiioon – loodusest kogutud või looduslikult tekkinud elus- ja elutute objektide (liigiisendid, raku- ja mikroobikultuurid, kivistised, mineraalid, pinnaseproovid jm) püsisäilitatav kollektiioon, mis on määratud teaduslikuks uurimistööks nii praegu kui ka kaugemas tulevikus, nii haldavas asutuses kui

vajadusel ka laenutuse, deponeerimise ja vahetuse teel. Tavaliselt on hoitavad säilikud dokumenteeritud (varustatud andmetega leiukohta, elusolenditel elupaiga, kogumisaja ja koguja kohta, isendid soovitatavalt identifitseeritud ehk määratud);

[RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

4) rahvuskollektsioon – sama eriala teaduskollektsioonide virtuaalne ühendus Eesti piires. Rahvuskollektsiooni eesmärgiks on samatüübiliste teaduskollektsioonide haldamise ja arendamise koordineerimine ning meetodilise juhtimise tõhustamine. Rahvuskollektsioon peab omama olulist rahvuslikku (üleriigilist) ja loodusteadustes ka rahvusvahelist kaalu.

(2) Humanitaarteaduslike kollektiivide alla kuuluvad rahvuskollektsioonid on:

- 1) arheoloogia rahvuskollektsioon;
- 2) eesti keele rahvuskollektsioon;
- 3) kultuuriloo rahvuskollektsioon;
- 4) rahvaluule rahvuskollektsioon;
- 5) vanaraamatu rahvuskollektsioon.

(3) Loodusteaduslike kollektiivide alla kuuluvad rahvuskollektsioonid on:

- 1) botaanika rahvuskollektsioon;
- 2) geoloogia rahvuskollektsioon;
- 3) mikrobioloogia rahvuskollektsioon;
- 4) mükoloogia rahvuskollektsioon;
- 5) zooloogia rahvuskollektsioon.

§ 4. Teaduskollektsioonile esitatavad nõuded

(1) Teaduskollektsiooni esmane ülesanne on teadustegevust toetava informatsiooni kogumine, töötlemine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine.

(2) Teaduskollektsiooni kasutatakse teadustegevuse eesmärgil ja kasutajate sihtgrupiks on peamiselt akadeemilised töötajad.

[RT I, 26.06.2019, 4- jõust. 01.09.2019]

(3) Teaduskollektsiooni kasutamine teadustegevuse eesmärgil on kasutajate sihtgrupi jaoks avalik ja tasuta.

(4) Teaduskollektsiooni kirjeldamine, süstematiseerimine ja arendamine peab toimuma eriala spetsiifika kohaselt ning tagama kollektiivi säilimise, haldamise ja kasutamise.

(5) Teaduskollektsioonide arendamisel tuleb vastavalt teaduskollektsiooni spetsiifikale rakendada meetmeid (andmebaasistamine, andmesidevõrgustikega liitumine) kollektiivide sisu avamiseks ja kasutamise hõlbustamiseks. Teaduskollektsioonide andmebaasid peavad olema ühilduvad rahvuskollektsioonide piires üleriigiliselt ning perspektiivis ka rahvusvaheliselt.

(6) Teaduskollektsiooni andmed on kantud Eesti Teadusinfosüsteemi teadus- ja arendustegevuse ning selle tulemuste alamregistrisse vastavalt Eesti Teadusinfosüsteemi pidamise põhimääruses kehtestatud korrale.

3. peatükk

Teaduskollektsioonide finantseerimise taotlemise ning taotluste läbivaatamise tingimused ja kord

§ 5. Teaduskollektsioonide ekspertnõukogu

(1) Teaduskollektsioonide ekspertnõukogu (edaspidi *ekspertnõukogu*) on haridus- ja teadusministri nõuandev nõukogu.

(2) Ekspertnõukogu moodustab ja selle töökorra kehtestab haridus- ja teadusminister käskkirjaga.

§ 6. Ekspertnõukogu koosseis ja volituste aeg

(1) Ekspertnõukogu koosseisu kuuluvad humanitaar- ja loodusteaduslike rahvuskollektsioonide esindajad pariteetsel alusel ning Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad.

(2) Ekspertnõukogu esimehe nimetab haridus- ja teadusminister.

(3) Ekspertnõukogu volituste aeg on 3 aastat.

§ 7. Ekspertnõukogu ülesanded

(1) Ekspertnõukogu ülesanded on:

1) nõustada ja teha ettepanekuid haridus- ja teadusministrile teaduskollektsioonide iga-aastase rahastuse määramisel;

- 2) hinnata igal aastal rahastust saavate teaduskollektsioonide finantseerimise taotlusi; [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]
- 3) hinnata iga viie aasta järel teaduskollektsioonide tegevust ja vastavust määruse nõuetele (edaspidi *perioodiline hindamine*);
- 4) hinnata finantseerimist taotlevate uute teaduskollektsioonide (sh liitunud ja jagunenud teaduskollektsioonide) (edaspidi *uus teaduskollektsioon*) tegevust ja vastavust määruse nõuetele (edaspidi *erakorraline hindamine*); [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]
- 5) nõustada ja teha ettepanekuid Haridus- ja Teadusministeeriumile teaduskollektsioonide arendusega seotud teistes küsimustes, sh koostada tegevusplaan rahvuskollektsioonide üleseks arendamiseks;
- 6) kinnitada teaduskollektsioonide hindamise ja finantseerimise taotlemise täpsemad juhendid ja vormid. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

- (2) Ekspertnõukogul on õigus teaduskollektsiooni hindamiseks vajalike asjaolude selgitamiseks:
 - 1) külastada teaduskollektsiooni;
 - 2) nõuda lisaks Eesti Teadusinfosüsteemis esitatud andmetele täiendavate andmete ja dokumentide esitamist.

§ 8. Finantseerimise taotlemine ja taotluste hindamine

- (1) Määruse alusel finantseeritakse teaduskollektsiooni:
 - 1) mida haldav asutus on positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutus,
 - 2) mis vastab käesoleva määrusega kehtestatud nõuetele,
 - 3) mis kuulub ühte käesoleva määruse § 3 lõikes 2 või 3 sätestatud rahvuskollektsioonidest, [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]
 - 4) mida on perioodiliselt või erakorraliselt hinnatud ning [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]
 - 5) mille eelnev tegevus ja eraldise kasutamine on olnud sihipärane. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]
- (2) Finantseerimise taotlemiseks esitab teaduskollektsiooni haldav asutus igal aastal taotluse Eesti Teadusinfosüsteemi kaudu hiljemalt 15. novembriks. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taotlus sisaldab teaduskollektsiooni haldava asutuse teaduskollektsiooni finantseerimisaruannet viimase aasta tegevuste ja kulude kohta. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

- (4) Ekspertnõukogu vaatab läbi tähtaegselt esitatud taotlused ja hindab teaduskollektsiooni vastavust määruse tingimustele ning viimase eraldise sihipärast kasutamist 30 päeva jooksul pärast taotluste esitamise tähtaega. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

- (5) [Kehtetu - RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

- (6) Ekspertnõukogu võib teha haridus- ja teadusministrile ettepaneku keelduda käesoleva määruse alusel teaduskollektsiooni finantseerimisest, kui teaduskollektsiooni haldav asutus on teise valitsusasutuse hallatav riigiasutus, kellele eraldatakse riigieelarvest rahalisi vahendeid selle valitsusasutuse eelarve kaudu, või kui teaduskollektsiooni haldavale asutusele on eraldatud riigieelarvest teaduskollektsiooni säilitamiseks, arendamiseks ning teaduskasutuse parandamiseks muid rahalisi vahendeid.

§ 9. Teaduskollektsioonide perioodiline hindamine

- (1) Iga viie aasta järel hindab ekspertnõukogu teaduskollektsioonide möödunud perioodi tegevust ja vastavust määruses kehtestatud nõuetele. Perioodilise hindamise käigus külastab ekspertnõukogu teaduskollektsioone.
- (2) Perioodilise hindamise aluseks on Eesti Teadusinfosüsteemi kaudu esitatud teaduskollektsiooni viie aasta aruanded ja kohakülastused.

§ 10. Teaduskollektsioonide erakorraline hindamine

- (1) Uue teaduskollektsiooni hindamiseks esitab teaduskollektsiooni haldav asutus taotluse hiljemalt 15. oktoobriks.
- (2) Ekspertnõukogu hindab uue teaduskollektsiooni vastavust määruses kehtestatud nõuetele, lähtudes käesoleva määruse §-s 9 sätestatud perioodilise hindamise kriteeriumidest. Erakorraline hindamine ei vabasta uut teaduskollektsiooni haldavat asutust kohustusest esitada teaduskollektsioon järgmisele perioodilisele hindamisele. [RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

§ 11. Ekspertnõukogu otsustest teavitamine

Ekspertnõukogu teavitab asjaosalisi oma hinnangutest Eesti Teadusinfosüsteemi kaudu või ekspertnõukogu otsusel muul kirjalikul viisil.

4. peatükk Teaduskollektsioonide finantseerimise otsustamise tingimused ja kord

§ 12. Teaduskollektsioonide finantseerimise kogumahu jaotus

(1) Riigieelarvest teaduskollektsioonide finantseerimiseks ettenähtud vahenditest vähemalt 80 protsenti eraldatakse asutustele teaduskollektsioonide säilitamise ja arendamise ning teaduskasutuse rahastamiseks.

(2) Riigieelarvest teaduskollektsioonide finantseerimiseks ettenähtud vahenditest kuni 10 protsenti eraldatakse rahvuskollektsioonide üleseks arendamiseks ekspertnõukogu koostatud tegevusplaani alusel.
[RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]

§ 13. Asutustele eraldatava finantseerimise tingimused

(1) Käesoleva määruse § 12 lõikes 1 nimetatud rahalised vahendid eraldatakse asutuse või tema struktuuriüksuse samasse rahvuskollektsiooni kuuluvatele teaduskollektsioonidele ühe summana, mille jaotuse teaduskollektsioonide lõikes tagab asutus.

(2) Asutusele eraldatud rahalistest vahenditest võib asutus kasutada üldkulude katteks kuni 10%.

§ 14. Teaduskollektsioonidele finantseerimise mahu kinnitamine

Käesoleva määruse §-s 12 sätestatud kogumahu jaotuse ja igale asutusele eraldatava summa suuruse määrab haridus- ja teadusminister käskkirjaga ekspertnõukogu ettepaneku alusel.

5. peatükk Rakendussätted

§ 15. Finantseerimise taotlemine 2011. aastal

(1) Ekspertnõukogu vaatab läbi finantseerimise taotlused ning hindab teaduskollektsiooni vastavust määruse tingimustele eelmise aasta aruande põhjal 2011. aasta märtsikuu jooksul.

(2) 2011. aastal ei kohaldata finantseerimise taotlemisel käesoleva määruse § 8 lõike 1 punktis 4 kehtestatud perioodilise hindamise nõuet.

§ 16. Rahvusteaviku kogude finantseerimine

Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu rahvusteaviku kogu ja Tartu Ülikooli raamatukogu rahvusteaviku kogud saavad taotleda finantseerimist käesoleva määrusega kehtestatud tingimustel ja korras kuni 2012. aasta 1. jaanuarini.

§ 17. Esimese perioodilise hindamise läbiviimine

Esimene perioodiline hindamine viiakse läbi 2011. aasta teisel poolaastal, mil hinnatakse teaduskollektsioonide 2009–2011 aastate tegevust.

§ 18. Finantseerimise taotlemine ja erakorraline hindamine 2012. aastal

(1) Teaduskollektsioonide finantseerimiseks 2013. aastal on käesoleva määruse § 8 lõikes 2 nimetatud taotluste esitamise tähtaeg 17. detsember 2012. a.

(2) 2012. aastal on käesoleva määruse § 10 lõikes 1 nimetatud erakorralise hindamise taotluste esitamise tähtaeg 17. detsember 2012. a.
[RT I, 28.11.2012, 19- jõust. 01.12.2012]